

Izhaja vsak četrtek popoldne.

V slučaju praznika dan poprej.

Cena:

za en mesec Din. 4
za četrt leta " 12
za pol leta " 24

Posamezna števil. stane 1'25 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo
:: po dogovoru. ::

Brez zemlje — brez svobode.

V naši takozvani demokratični dobi damo mnogo na to, da je človek vsaj v nekem ožjem obsegu sam svoj gospod. Osebnostna svoboda, to je pravica, da sme vsakdo misliti in storiti, kar mu drago, da le pri tem ne krši družabnih zakonov, se smatra danes kot najvažnejša pridobitev modernega časa, kot temelj in podlaga, na kateri edino je mogoče zgraditi dober in pravičen družaben red.

Obče državljanske pravice, ki jih naštevajo moderne ustave vse po vrsti niso nič drugega, kot izraz osebnostne svobode in pa enakopravnost vseh državljanov; to dvoje je temelj, na katerem sloni skoro ves pravni red v vsaki državi.

In vendar je osebnostna svoboda človeka, ki nima niti pedi svoje zemlje, neredko samo kos papirja, pravica, ki se, pa najsi mu je v ustavi še tako zajamčena, kaj rada spremeni v nič.

Naj pojasni to poučna, pa resnična dogodbica, ki sem jo doživel v Rusiji v nekem kraju, kjer sem več mesecev prebival.

V tem kraju je živel bogata posestnica, ki je bila lastnica vse zemlje 15—20 km naokoli. Samo par Judov v vasi je imelo svoje hišice z majhnimi vrtički, vse drugo, vas, pošta, cerkev itd., pa je bilo njeno. Kmetje so morali seveda za kolibe v katerih so prebivali, plačevati lastnici najemnino. Zgodilo pa se je, da je bila ena teh družin z najemnino že dalj časa na dolgu. Ker ni bilo upanja, da bi mogli ti ljudje svoj dolg v doglednem času plačati, se jih je posestnica — povsem naravno — hotela znebiti. Dala jih je torej preganjati iz hiše, in vseliti tam druge ljudi. Toda ta družina se ni hotela umakniti. To se pravi, umaknila bi se že, ko bi se imela kam, toda ker je bila, kakor rečeno, cela vas izžemši par judovskih hiš, last te posestnice, je bilo izključeno, da bi ti ljudje dobili kje drugje stanovanje.

Kaj torej storiti? Z grobo silo ni kazalo ljudi izzirati, ker bi to utegnilo izzvati še pri drugih odpor. Posestnica, očitno brihtna ženska, jo je kmalu stuhtala. Ko je nastopila deževna doba, ukaže ona — streho pri tej hiši razkriti. Ako bo na ljudi teklo, potem bodo že šli iz hiše, si je mislila, — in tako se je tudi zgodilo. Družina se je izselila, ali — poleg hiše si je izkopala luknjo, kakor so to delali vojaki na fronti, ter je odslej tam prebivala.

Koliko časa je to potem tako ostalo, ne vem, ali eno je gotovo: Kamorkoli so ti ljudje v okrožju 15—20 km stopili, povsod so bili v nevarnosti, da jih bo dala dotična posestnica pregnati in če bi šli z njenega ozemlja, stopili bi takoj na tuje, odkoder bi jih zopet drug gospodar preganjal, ali vsaj skušal pregnati. Ta resnični izglede kaže jasno, da je človek, ki nima koščka svoje zemlje, siromak, katerega, če ne more plačati zahtevane najemnine, vsak podi s svojega. Tak človek v resnici ni svoboden, on si mora svojo svobodo sproti kupovati in kadar mu zmanjka denarja, je tudi konec njegove prostosti.

Zemlja ni samo naša krušna mati, ona je tudi predpogoj naše svobode in prostosti. Dokler ne bo imel kolikor le mogoče vsak človek vsaj koščka zemlje, odkoder ga ne bo smel nihče preganjati, toliko časa se bo človeštvo nujno ločilo v dva tabora, namreč v tabor gospodarjev in tabor hlapcev in najemnikov. Zato je zopet in zopet res, da ima socialno vprašanje svoje korenine v zemlji.

Belgrad, 12. januarja 1923.

Kapitalistična buržuazija je povzročila svetovno vojno. Kapitalisti celega sveta so se razdelili v dva tabora, ki sta poslala vsak svoje sužnje, delavstvo in kmeta, na bojišče, da se odloči, kdo bo vladal nad svetovnimi bogastvi, nad premogom, železom in nafto: ali Nemec s svojimi zavezniki ali Anglež s Francozom in Amerikancem?

Kmetjske in delavske divizije so svoje delo dobro opravile in temeljito med seboj počistile, tako da je ostalo na desetine milijonov mrtvih na bojišču in trikrat več ranjenih, bolnih in pohabljenih; tako so na račun ljudstva zmagali naposled francoski, angleški in ameriški kapitalisti ter si svoj plen razdelili v verzajskem miru.

Delovnim slojem, ki so zanje nesli na trg svojo kožo, so vrgli kost v obliki mednarodnega osemurnega delavnika, ki pa je, kakor vemo, bil tako neresno mišljen, da ga danes kapitalisti povsod odpravljajo, kjer le morejo.

Toda z verzajskim mirom se ni rešilo glavno vprašanje,

namreč, kdo bo svetovno vojno plačal. O eni stvari so kapitalisti edini: da jo namreč oni ne bodo plačevali. Profiti kapitalistov so po vojni postali še večji nego so bili pred vojno. Plača naj stroške strašne moritve delovno ljudstvo in sicer s tem, da bo dražje kupovalo svoje življenske potrebščine pri zmanjšani plači, kar se pravi toliko, kolikor sleči proletarca do nagega, da bo le buržuaj sit. Glede tega med kapitalisti ni nobenega raznoglasja. V tem oziru plačujejo stroške svetovne vojne v vseh državah ravno siromašni sloji.

S tem seveda vprašanje ni rešeno. Kajti na ta način so bogatini samo odvrnili stroške vojne v lastni deželi od sebe. Kakor znano, pa velike države niso vojevale samo na lastne stroške, temveč po ogromnem delu na puf. Zadolžile so se pa pri Ameriki in sicer za stotine milijard v zlati valuti. Ameriški milijarderi hočejo ta denar nazaj. Francoska buržuazija pravi, da tega denarja ne more dobiti drugače nego od Nemčije, Angleži pa niso čisto tega mnenja, ker jih prvič dolгови tako ne stiskajo kakor Francozi in bodo Amerikance v kratkem iz svojega popolnoma izplačali, ker so se polastili bogatih nemških kolonij — drugič pa ne bi radi, da bi se francoski kapital pod to pretvezo polastil vseh bogastev, kar jih je še ostalo, ker bi na ta način Francozi postali za Angleže premočnejši in mogli s premočjem in jeklom, dobljenim zastoj iz Nemčije, uničiti angleške sirovine in izdelke na svetovnem trgu. Tretjič pa si angleški kapitalist pravi, da bo za celi svet hudo, ako se nemški narod popolnoma zasužnji.

Francoski kapitalisti pa so šli preko vsega tega in zasedli glavni vir nemških dohodkov, ruhrsko premogovno in železno ozemlje. Posledice tega koraka se danes še ne vidijo, se pa bodo v doglednem času pokazale. Ta korak ne vede do ničesar drugega nego do obnove svetovne vojske. Njegov namen je prisiliti celokupni nemški proletarij, da kakor suženj dela ne zase, ampak za tuje kapitaliste, da bodo mogli odplačati vojne dolgov. In ker ti tuji kapitalisti na drugi strani delajo na to, da se za vojne stroške odškodujejo tudi v svojih kolonijah, v Egiptu, Alžiru, Indiji itd., da se polaste zalog petroleja v turških deželah in da polagoma gospodarsko zasužnji sebi tudi ruskega kmeta, zato mora taka politika vesti samo do novega krvoprolitja, ker živi ne bodo morali v zemljo ne Nemci, ne Turki, ne Rusi in ne Indijci.

Buržuazija se pa topot kruto vara. Dasi je žal delovno ljudstvo danes medseboj razcepljeno, toliko pa se je med preteklo svetovno vojno zavedlo, da ne bo šlo več žrtvovati svojega življenja za profite kapitalistov. Zelo zabiti bi moral biti tisti kmet in tisti delavec, ki bi se dal s kakšnimi nacionalističnimi sleparskimi frazami navdušiti za vojsko v korist gg. francoskih, angleških in ameriških krvosesov. V prihodnjo svetovno vojno naj gredo ti gospodje sami!

Z lastnimi močmi.

KATOLIŠKA DELAVSKA MLADINA NA KROV!

Delo Vas čaka, kje? V vaših organizacijah: v političnih, strokovnih in mladinskih izobraževalnih, v »Krekovi mladini«. Marsikateri povprašuje kakšna organizacija je to.

»Krekova mladina« je organizacija, katero smo pogrešali že pred kakimi desetimi leti. Ves naš pokret in boj krščanskih socialnih organizacij je bil nekako preobložen in tudi premalo radikalen.

Drugi zopet vprašuje, kakšen namen da ima »Krekova mladina«. Namen naše mladinske organizacije je ta, da naše fante izobrazimo strokovno in prosvetno in da jih pripravimo za naloge, ki jih čakajo v socialnem razvoju. Današnja delavska mladina bo tista, ki bo vodila delavski pokret v bodočnosti.

Krščanski socialci moramo biti organizirani politično, strokovno in izobraževalno. Če med delavstvom ne bomo pričeli temeljito pri delavski mladini, ne smemo računati z bodočnostjo. Današnja delavska mladina bo tudi nositelj bodočega gibanja, ki bo igralo odločilno vlogo v gospodarskem in političnem razvoju naše države.

Malo o naših nasprotnikih. Naši nasprotniki so se vrgli z vso silo na delavsko mladino. Kje ste nosilci dr. Krekovi idej? Vzdrnite se! Skrajni čas, da podpirate našo delavsko mladinsko izobraževalno organizacijo »Krekovo mladino«. Podpirajte nas duševno in gmotno, da dobimo v bodočih socialnih bojih poštene in zanesljive voditelje.

Krekova mladina v Ljubljani že pridno deluje, nas je vedno več. Razni odseki dobro delujejo, n. pr. dramatični, pod vodstvom starih, izkušenih igralcev. V prihodnje pripravljamo dramatični odsek eno najboljših naših iger. Tudi pevski odsek dobro deluje in je upati s pomočjo dobrih ljudi, da nam greste v tem oziru na

pomoč. Kajti pomoči rabimo, brez pomoči gre povsod težko, pri nas pa tem težje, ker smo delavci. Zato smo Vam že v naprej prisrčno hvaležni.

In tudi to, kje ste Vi naši industrijski kraji. Vi, Jesenice, tako delavske, vzdrnite se! Poleti Vas obiščemo pod podružnico »Krekove mladine«.

Nadalje, Tržič Medvode - Goričane, Devica Marija v Polju in tako naprej. Letošnje leto mora biti leto dela. Ti lepa zelena Štajerska, le tako naprej, pa tudi Ti Bosna lepo napreduješ, ker si se oglasila ena prvih iz Sarajeva. Kje si Zagreb. Vi »Krekovi omladinci« ki ste tako ponosno korakali po Mariborskih ulicah, na orlovskem taboru v Mariboru.

Torej vzdrnite se in na delo, ker čas je zlato!
Fr. K.

Javni nameščenci! Sklenilo se je, da bo naš list vse vaše težnje zastopal v najintenzivnejši meri, pozivamo Vas torej, da se pridno poslužujete te ugodnosti in nam pošiljate čim več dopisov iz naših krogov. Vsem nam je znano, da živimo v neznosnih razmerah ter se moramo takorekoč vsake bilke poprijeti da si opomoremo kakor hitro mogoče. Ne gre da bi se skrivali kakor skriva noj svojo glavo v Sahari temveč je treba, da povdarjamo svoje težnje v javnosti. Dozdaj smo pač se skrivali sramežljivo v nekaterih časopisih, a moremo vendar enkrat nehati s to navado, da tudi širša javnost izve naš obupen položaj. V naših demokratičnih časih treba enkrat za vselej prelomiti načela birokratizma v slabem pomenu besede. Danes je javno nameščenstvo inteligenca proletarijata in še na slabšem, kakor delavstvo samo, ker se še ne zaveda načela, da morajo vsi, ki spadajo k enemu stanu ako hočejo da kaj dosežejo, krepko korakati v boj. Združimo vse svoje sile, da dosežemo namen, katerega smo si stavili!

Čipkarice! K dopisu v »Pravici« št. 2 z 11. 5. m. sklicujoč se posebno na zadnji odstavek Vas v lastno korist opozarjamo vse članice, da vse, katere še niste včlanjene v »Osrednji čipkarski zadrugi«, precej pristopite. V današnjih časih mora vsak sprevideti, da zahteva njegova življenska potreba, da se organizira v zadrugi, katera zastopa njegove lastne koristi, ker le v združenju vseh svojih moči zamoremo doseči svoje cilje. Povsod vidimo, da se združujejo enake stroke v zvezah, zadrugah, društvih in drugih socialopolitičnih združitvah. Zato ni samo vaša pravica, marveč tudi nujna dolžnost, da se tudi ve vse organizirate v svoji »Osrednji čipkarski zadrugi«. Samo, ako se boste vse zavedale zadrugh pravic in dolžnosti, bomo dosegli v naših stremljenjih vedno lepše uspehe. Vabimo vas torej, da se precej priglasite k naši organizaciji, kar lahko storite pri naših poslovalkah, kjer obstojajo, tiste čipkarice pa, katere ne stanujejo v bližini naših poslovalnic, naj se naravnost obračajo na pisarno v Ljubljani, Stari trg 2/I. Podpisati se mora pristopnica za vsak delež. Pristopnica znaša 1.25 Din. delež pa 25.— Din. Član postane lahko samo ona, katera je večša izdelovanja kleklanih čipk. Vsak mora podpisati vsaj en delež, lahko pa podpiše po poljubnosti več deležev. Glede pravil naj se vsaka oglaš pri svoji poslovalki, katera bo radevolje dala v pogled in tudi razložila določila pravil. Končno bi želeli, naj se članki glede na čipkarsko obrt prav posebno z zanimanjem prebirajo ter naš list »Pravica«, med našimi čipkaricami razširja, da tako vzbudimo smisel za zadrugh organizacijo.

Poselska zveza. Redni občni zbor Poselske zveze bo zboroval dne 2. 2. t. l. ob pol 5. uri popoldne v prostorih »Krekove prosvete«. Dnevni red in navodila zastopnicam skupinam potom okrožnic, ki se prihodnje dni razpošljejo.

Prevalje. V soboto 6. t. m. je zborovala pri nas skupščina prodajalne I. del. konumnega društva v Ljubljani. Centralo je zastopal tov. Cvikelj. Po poročilu so se izvolili pooblaščenici, med njimi g. Kotnik kaplan in Kogovnik, rudar. Prodajalna zelo dobro uspeva, samo manjka nekoliko zadrugh zavesti med članstvom. Upajmo, da v najkrajšem času premagamo tudi to oviro.

Mežica. Redna letna skupščina prodajalne Mežica I. del. konumnega društva se je vršila v nedeljo dne 7. t. m. v prostorih g. Stoparja. Za centralo je poročal tov. Cvikelj. Za tem so se izvolili pooblaščenici in sicer: g. I. Hornbök župnik, in Ivan Semenc krojač. Razpravljalo se je o raznih pritožbah, izmed katerih so se pa nekatere dognale kot neutemeljene. Držimo se načela in delati po izreku kamen do kamena palača. Sčasoma pojde vse. Prikladno bi bilo: »Govoriti srebro, molčati zlato« seveda do gotove meje. Uspeva pa prodajalna dobro.

Črna. Pri nas je zborovala konzumska skupščina v nedeljo 7. t. m. popoldne v prostorih posojilnične hiše. Udeležba je bila nepopolna, radi neugodne ure, vendar pa je bilo razpoloženje zelo povoljno. Poročal je tov. Cvikelj. Pooblaščenec sta bila izvoljena g. Moli Ign.

kaplan, in Strugar rudar. Prodajalna se dobro razvija in tudi članstvo se še precej zaveda združništva. Zadrževanje nič ne pomaga. Samo pozitivno delo nas bo dvignilo.

JUGOSLOVANSKA STROKOVNA ZVEZA — NJEN USTROJ.

Jugoslovanska strokovna zveza se je reorganizirala leta 1921/22. Poprej je bila splošna strokovna organizacija, ker pa je pokazala potreba, da naj se posamezne stroke ločijo, zato se je izvršila reorganizacija. Zaenkrat so se ustanovile naslednje strokovne zveze: Strokovna zveza tovarniškega delavstva. Strokovna zveza rudarjev. Strokovna zveza viničarjev in kmečkih delavcev. Strokovna zveza lesnega in stavbinskega delavstva. Strokovna zveza zasebnih uslužbencev. Strokovna zveza javnih uslužbencev. Strokovna zveza tobačnega delavstva. Prometna zveza in Poselska zveza. Vse navedene strokovne zveze imajo naslov razen Rudarske Prometne in viničarjev Ljubljana stari trg 2/I. Na strokovno zvezo rudarjev: Trbovlje II Društveni dom, na Strokovno zvezo viničarjev: Ljutomer J. Sut in na Prometno zvezo: Ljubljana Rokodelski dom Komenskega ulica 12.

Ker pa strokovna organizacija sama ne zadošča, in je treba dopolnilnih organizacij, so se ustanovile še naslednje organizacije in sicer: »Krekova mladina« Stari trg 2/I. Nadalje politična delavska organizacija »Delavska zveza« Stari trg 2/I.

Vsaka izprememba, bodisi naslov ali nadaljne reorganizacije, se bo vedno naznanila v delavskem listu »Pravica«.

Že iz tega je razvidno, da naša organizacija napreduje, vendar si ne smemo delati iluzij, temveč vedno imeti pred očmi dejstvo, da čim več bomo delali, tim močnejša bo naša organizacija. V pravem strokovnem delu je rast naše organizacije. Samo in edino po delu se moremo ceniti, vsled tega lahko vsaka zveza ali skupina sama ve, kako močno je naše gibanje.

Maribor. Pretekli teden se je vršil pri nas socialni tečaj. Bil je še dokaj dobro obiskan, samo da uspeha ni takšnega, kot bi ga moral tečaj kot tak dati. Upajmo, da se tudi v tem pogledu enkrat poboljšamo. Delavstva una Maribor zelo veliko in veliko neorganiziranega, zato mora biti naša skrb najprva ta, da se še bolj razširimo in začnemo z resnim organizatoričnim in strokovnim delom.

Bolniški strežniki. Zadnjič smo nekoliko omenili razmere v prisilni delavnici, danes pa še kaj drugega. Naša skupina stoji dobro, nekaj jih je pa seveda tudi takih vmes, ki dajo nekaj dela namreč v oviranju. Sicer vsem pa še Bog ne vstreže. Prihodnji teden imamo prvo sejo zaradi službene pragmatike nakar bodo sestanki po ostalih skupinah v Celju, Mariboru, in drugod, da bo predlog, ki ga bomo poslali zdravstvenemu odseku, izrazil nazore naših strežnikov.

Maribor. (Bolniški strežniki.) Bolj jasno čitajte dopise in s premislekom odgovarjajte. Ako smo četa, ki trdno stoji, se nam ni treba ničesar bati. Pripravljeni smo na žrtve, ker vemo, da brez žrtev ni uspehov. V tem smislu delajmo in upajmo, da bomo tudi zmagali.

Loški potok. Več premiselka. Za življenje je treba resnega razmišljanja in dela. Ako Vas podre vsak vetrič, kaj še vihar potemtakem če pride, ga sploh ne preživite. Korajža velja.

Jurklošter. Pri nas imamo skupino lesnega delavstva. Zadnji čas ne vemo, kaj je, da se nam na številne dopise ne odgovarja. Vendar nas to ne straši, mi vstrajamo in delamo in s tem upamo, da se bomo izpopolnili. Lenoba je grda stvar, zato je mi ne maramo. V kratkem priredimo shod, na katerega že danes opozarjamo.

Okrožna »Delavska zveza« v Celju. V nedeljo dne 7. t. m. so se zbrali v Celju zastopniki krščansko soc. delavstva, na ustanovni občni zbor »okrožja Delavske zveze v Celju«, kateri je izvolil v sporazumu z osrednjim odborom D. Z. v Ljubljani okrožni odbor kot svojega legitimnega zastopnika, ki naj vodi, zastopa in iz-

vede v bodoče politično organizacijo delavnega ljudstva v celjskem okrožju D. Z. Tajnik Gajšek je podal obširno poročilo o nalogah D. Z. in povdarjal med drugim: Živimo v časih, ko ni dovolj, da se delovno ljudstvo svojih političnih pravic samo zaveda, ampak se mora v politiki tudi praktično udeleževati in sodelovati. Ker so za obstoj človeške družbe, kakor države, potrebni vsi delovni stanovi, mora »Delavska zveza« z vsilo delovati tako dolgo za stanovsko vzajemnost, da se bomo temeljem kršč. soc. načel sporazumeli vsi delovni stanovi za pametno gospodarsko politiko v državi, da se na eni strani zaščitijo in gospodarsko dvigne kmet in mali obrtnik tako, da se ne bodo več v taki množini kot danes rekrutirale delovne moči ravno iz teh stanov v industriji in odrivale iz tovarn in drugih podjetij one, ki so odvisni samo od svojega dnevnega zaslužka, ki pa morajo biti danes dostikrat brez kruha vsled velikega navala kmetijskih ljudi v tovarne. Na drugi strani pa morata iti v boj za delavca in uradnika tudi kmet in mali obrtnik, da se prvima z gotovi možnost življenja, temelje eksistenčnega minimuma in sistematičnega dvigovanja plač, ki morajo vedno odgovarjati naraščajoči ali padajoči dragini. Delavcu in uradniku bo tako omogočeno, da bosta lahko pošteno preživela sebe in svojo družino in si prihranila za starost toliko, da bosta zavarovana proti beraški palici. Vsi moramo iti združeni v močno in dobro organizirano armado v boj proti današnjemu izkoriščanju delavnega ljudstva po kapitalistični družbi. »Delavska zveza« kot članica Slov. ljudske stranke pa je dolžna po svojih zastopnikih in s svojo močjo skrbeti, da se v vsakem slučaju izvaja in končno izvede socialno gospodarski program S. L. S. Da pa ne ostanemo samo pri besedah je treba, da v okviru S. L. S. na našem skupnem soc. gosp. programu združimo z delom in z zgledom v lastnih vrstah vse pošteno delovno ljudstvo, tako ohranimo močno in enotno v resnici ljudsko stranko, ki bo odločilen činitelj v državi. Delegati so sprejeli poročilo tajnika z velikim odobravanjem na znanje in soglasno sklenili, iti s podvojeno močjo na delo za Del. zvezo. Sprejelo se je še več predlogov za praktično delo, ki se bo izvedlo v najbližnji bodočnosti v celjskem okrožju D. Z. Po daljšem razgovoru o bodočem delu in predstojeh volitvah poslancev v nar. skupščino, smo občni zbor zaključili z željo, da pridemo od besed tudi do dejanj, ki naj vodijo delovno ljudstvo do boljših časov, človeško družbo pa v nove boljše socialne razmere, za kar naj za celjsko okrožje jamči izvoljeni okrožni odbor »Delavske zveze« v Celju.

Somišljenikom Delavske zveze celjskega okrožja. Na občnem zboru D. Z. za celjsko okrožje dne 7. januarja 1923 se je sprejel predlog, da se pozovejo vsi somišljeniki ki so pripravljeni sodelovati v D. Z. naj pričnejo takoj z nabiranjem članov, katerih seznam naj pošljejo na posebni polji z lastnoročnim podpisom skupaj in navedeni prispevek, ki je letno najmanj 1. dinar na: Okrožno tajništvo Del. zveze Celje hotel Beli vol. Denarni prispevki naj se vpošljejo po položnicah, katere zahtevajte od tajništva. Prispevek in članarina se naj pošljejo le po položnicah Ljudske hranilnice v Celju z označbo: D. Z. Celje. Okrožje obsega te-le sodne okraje: Celje, Brežice, Gor. grad, Konjice, Kozje, Laško, Rogatec, Sevnica, Sl. Gradec, Šmarje, Šoštanj, Vransko. Zastopnike prosimo, naj nam precej sporoče svoje naslove in zberejo in popišejo somišljenike D. Z. volilce in podp. člane, kakor tudi ženske od 16. leta naprej, ki plačajo najmanj 1 dinar. Ako ne zahtevate položnic, pošljite zbrano vsoto po pošti nakaznici na gornji naslov. Tudi če ne prejme kdo obvestila, naj stori svojo dolžnost. Za vse informacije in širša navodila se obračajte na tajništvo pismeno ali osebno. Združimo v pol. organizacijo v D. Z. vse, ki se živijo z delom in z dnevnim ali mesečnim zaslužkom.

Okrož. taj. D. Z. Celje.

Konjice. Dne 6. t. m. se je pri nas vršilo zborovanje Jug. strok. zveze ob lepi udeležbi delavstva. Poročala sta: posl. in min. na razp. Gostinčar, ter Gajšek taj. J. S. Z. ki je poročal predvsem o strokovnih zadevah. Omenjalo se je več zanimivosti iz tov. Lavrich-a,

da že dalj časa dela delavstvo nadure, brez postavnega plačila, da se pri delu ne sme delavstvo posluževati olajševalnih naprav pri delu, ter, da še sedaj ni podjetnik dal nazaj 15% odtrganih plač od ure čeprav je cene usnjú dvignil baje za 20%.

Tajnik J. S. Z. je obljubil tukaj v najkrajšem času odrediti pogajanja, da se poravnajo vse krivice delavstvu in se istemu pribori možnost življenja. Zastopniki so dolžni poučiti neorganizirane tovariše, da je nujno potrebno, da stopijo v bojne vrste organizacije in priporočajo do uspeha. Navzoči so pazno sledili izvajanjem govornikov, kar upamo, da gotovo ne bo brez uspeha.

Opotnica. Popoldne 6. t. m. se je pri nas vršilo prvo zborovanje J. S. Z. Prišlo je na zborovanje tudi mnogo soc. demokratov, ki pa so se dostojno vedli in po zborovanju še dolgo debatirali s posl. Gostinčarjem in taj. Gajškom o vseh važnih delavskih, strokovnih in načelnih vprašanjih. Spoznali smo, da je delavstvo tukaj dobro toda nepoučeno o kršč. strok. org., v katero spada po svojem verskem prepričanju in poštenosti. Zastopniki so prevzeli svoje naloge in upamo, da bo J. S. Z. kmalu razširila svoje delovanje tudi na Pohorje.

Zabukovica. Strok. zveza rudarjev, skupina v Zabukovci, je imela izvanredni občni zbor. Poročilo tajnika in sicer: odposlalo se je 15 prošelj, od katerih je bilo 6 prošelj ugodno rešenih, na ostale prošnje se še pričakuje odgovor. Izvolili so se novi načelnik in podnačelnik, 2 zastopnika in eden preglednik. Pristopilo je zopet lepo število novih članov in vsak član je pristopil tudi v Del. zvezo kot politično zvezo. Določilo se je, da vsak član Strok. zveze rudarjev bodi naročnik lista »Pravice« in da se isti plačuje v naprej. Pri razno-terostih se je pokazala potreba zvišanja naših plač, ker večji družinski očetje se znajdejo vsaki dan globokeje v dolgovih. Sklenilo se je, da bo redni letni občni zbor se zboroval meseca svečana, ob obletnici ustanovitve. Sklenilo se je, da se v kratkem sestavijo nove zahteve, oziroma prošnje, za zboljšanje plač.

Odbor S. Z. R. v Zabukovci.

Velenje. Dne 7. jan. v nedeljo se je vršil posebno dobro obiskan sestanek Kmet. zvez in rudarjev, v društvenem domu. Poročevalec Uranjek iz Griž nam je v govoru pojasnil potrebo, da se takoj poživi Strok. zveza rudarjev in precej ustanovi Del. zveza, da bi kot en mož nastopili pri volitvah. Kmetje in delavci, skupaj v S. L. S. Poročevalec je dokazal, kako nespametno je sva-rtstvo med kmetom in delavcem! Dalje je poročal o potrebi našega lista Pravica, vsak član naj bi bil njen naročnik. Dalje se je sklenilo na željo navzočih rudarjev, da se čimprej sestavijo nove prošnje (zahteve) za zboljšanje plač. Zato je potrebna močna strok. organizacija, za volitev pa pol. del. zveza. Pristopilo je veliko novih članov!

Odbor strok. zveze rudarjev v Velenju.

Proti nasilstvu v Ljubljani.

Pri zadnjih občinskih volitvah v Ljubljani je zmagala s svojimi kandidati Zveza delavnega ljudstva, kar ni ugajalo g. Ivanu Hribarju, kateri je poslal v Belgrad dolgo sporočilo spisano v posebni slovenščini.

V svojem pismu je g. Hribar zahteval, naj Belgrad ljubljanskih občinskih volitev ne potrdi. In dozdaj jih tudi res ni. Izvršilni odbor Zveze delavnega ljudstva je sklical za to 14. januarja 1923 v veliko dvorano Uniona protestni shod, na katerem so govorili za SLS urednik Kremžar, za »Zarjane« Čelešnik in za razredno delavstvo Marcel Žorga in Makuc. Shod je na predlog tov. Kremžarja soglasno storil sledeči sklep:

»Več tisočglava množica ljubljanskih volivcev »Zveze delavnega ljudstva« na svojem protestnem shodu v veliki dvorani Uniona z največjo energijo in ogorčenjem protestira proti zavlačevanju sklicanja in konstituiranja novega od ljudstva potom zakonitih volitev izbranega občinskega sveta in zahteva od pokrajinske uprave, da se mora neupravičenemu zavlačevanju, ki krši avtonomijo ljubljanske občine, napraviti takoj ko-

Listek.

Jules Verne:

Črna Indija.

(Dalje.)

V oni, recimo otroški dobi zemlje, je drla v struge še ne napeljana in vsled obilnega izhlapevanja povsod se nahajajoča voda s komaj nastalih pečin ter nosila s seboj škriječev, pesek in apnenec. To kamenje se je nakopičilo nad ogromnimi gozdovi in tako tvorilo elemente, ki pokrivajo premogove plasti. S časom — razume se, da gre tu za milijone let, — so postale plasti kamenja trde ter so taka pokrivala ogromne pogreznjene množine gozdov s čvrstim sklepom kremenca, škričevca, čvrstega oziroma krhkega peščenca, peska in grušča.

Kaj li se je dogajalo v ogromnih množinah vegetabilnega materiala, ki se je nakopičilo v raznih globočinah zemlje? Dogodil se je pravi kemični proces, neke vrste destilacija. Ves ogljik onih rastlinskih množin se je zbral tamkaj in polagoma je iz tega nastal premog pod dvojnimi silnega pritiska in zelo visoke temperature, ki je izhajala od ognja notranjosti zemlje, tedaj še zelo blizu.

Vsled počasne in neprestane reakcije je prvo krajstvo odstopilo drugemu mestu. Rastlinstvo se je pretvorilo v rude. Vse kar je imelo zahvaliti svoje vegetativno življenje preobličili hrane prvih dni, je sedaj okamenelo. Različni predmeti, ki so prišli med silne, še ne popolnoma izpremenjene rastlinske gomile, so zapustili svoj odtisek na drugih, hitreje otrdelih predmetih, ki so jih stisnili kakor hidravlična preša z neizmerno močnim pritiskom. V isti dobi so nastali na še mehkejšem premogu

oni nežni, naravnost fino črtani odtiski školjk, morskih zvezd, polipov, spirifer, seveda tudi odtiski rib in kuščarjev, ki jih je voda prinesla s seboj.

Premog je nastal in ga dobimo kjerkoli v zemlji, bržkone takole: Obširni gozdovi geološke dobe so se pogreznili v zemljo, njihova rastlinska snov se je pretvorila v rudo radi pritiska in toplote ter vpliva ogljikove kisline.

Darežljiva priroda ni pustila, da bi propadlo toliko gozdov, ne da bi zagotovila večtisočletno izrabo, vendar bo pa brezdvomno nekoč zmanjkalo premoga. Stroji vsega sveta bodo morali prenehati z delom, ako ne bo uspelo nadomestiti premog z drugim gorljivim materialom. V več ali manj daljši dobi ne bo več nobenih premogovnih skladov razen onih, ki jih morebiti pokriva v Grönlandiji ali v bližini Baffinskega morja večni led, radi česar na njihovo izkoriščanje niti misliti ni. To je neizbežljiva usoda! Sedaj še tako bogate ameriške premogovne zaloge okoli velikega Slanega jezera, Oregona, v Kaliforniji, bodo nudile nekoč le neznatno korist. Isto se bo zgodilo s skladi Cap Bretona, St. Laurenta, Alleghanyja, Illinoisa, Indiane in Missourija. Dasi je Amerika desetkrat bogatejša na premogu nego vsi ostali deli sveta, vendar ne bo minulo mnogo stoletij, ko bo stoglavna ogromna industrija pogoltnila tudi zadnji kosček premoga.

* Tu je treba pripomniti, da rastejo sedaj rastline, katerih odtiske so našli, samo v ekvatorialnih krajih. Iz tega sklepajo, da je tedaj vladala enaka temperatura po vsej zemeljski površini, bodisi da je ta toplota izvirala od toplih vodnih struj, bodisi da je prodirala skozi luknjičavo zemeljsko skorjo. Tako se tolmači postanek premogovnih skladov po vsej zemlji.

Na premogu je brez dvoma najbogatejša Severna Amerika, ki ima 30.000.000 ha premogovnikov, njej sledi Anglija s 1.570.000 ha, potem Francija, Nemčija, Belgija, Španija in Srednja Evropa; pa tudi Rusija, Kitajska in Japonska so bogate na premogu.

V Evropi je brez dvoma Velika Britanija najbogatejša na premogu. Izvzemši Irsko, v kateri skoro ni mineralnega goriva, ima ogromne, toda kljub temu izčrpljive sklade premoga. Najbogatejša na premogu je kotlina Newcastlea, ki se nahaja pod grofijo North-UMberland in ki proizvaja na leto približno po 30.000.000 ton, t. j. skoro tretjino angleške porabe ter dvainpolkrat toliko kakor cela Francija. Gallska kotlina, ki je zbrala v Cardiffu, Swanseju in Newportu cel narod rudarjev, proizvaja na leto 10.000.000 ton mnogo zahtevanega gallskega premoga. Nadalje se črpa v notranjosti zemlje premog iz jam grofij York, Lancaster, Derby in Stafford, ki so sicer manj izdatne, vendar pa zelo znatne. Končno se širi med Glasgowom in Edinburghom, t. j. v onem delu Škotske, v katerega se je morje od obeh strani tako globoko zajedlo, ena najboljše premogovnih kotlin. Vsi ti premogovni okraj obsegajo, kakor smo omenili, prostor skoro šestnajst stotin tisočev hektarjev ter proizvajajo na leto ogromno množino okoli stopet milijonov ton črnega goriva.

Kljub vsemu temu rasto potrebe trgovine in industrije tako silno, da bodo morali usahniti nekoč tudi ti bogati viri.

(Dalje prihodnjič.)

nec in brez odlašanja sklicati občinski svet. To zahteva-
jo gospodarske koristi občine same ter njenih prebi-
valcev. Shod izjavlja, da z vso poslednostjo vztraja na
delovnem programu ZDL in se bo proti vsakemu na-
silju nad zakonitim občinskim svetom boril s tem, da
bo dalje časa vzdržala njegova železna volja, da ima
ljubljski občinski svet enkrat za vselej vladati delov-
no ljudstvo, kot pa vsak maneuver in nezakonito posto-
panje režima.

Zbor je nato izvolil odposlaništvo, sestojče iz
tovariša Kremžarja in sodrugov posl. Fabjančiča in obč.
svetnika Slovša. Odposlanci so odšli na Bleiweisovo
cesto. Tisočero volilcev jih je spremljevalo. Njega, gos-
poda pokrajinskega namestnika ni bilo doma: gledal je
kino predstavo v Filharmoniji. Ko so se demonstranti
vračali, se je pripeljal z avtomobilom in ljudje so ga
krepko pozdravili in se vrnili pred vladno palačo, kjer
je potem g. Ivan Hribar odposlanec sprejel. Povedal je,
da bodo v Belgradu odločili, ali bo voljeni ljubljanski
občinski svet potrjen ali ne. Zagotovilo odposlancem, da
bo Zveza del. ljudstva ostala trdna, dokler ne bo izvršila
svojega programa, je njegov itak resni obraz še bolj
zresnilo.

Doma in po svetu.

Jugoslavija se že nahaja v volivnem boju. Sicer
se vrši doslej boj še bolj v strankah, toda vedno bolj
stopa tudi v javnost. Posebnost tega volivnega boja je,
da je naš ministrski svet glavni agitacijski in volivni
odbor ene t. j. radikalne stranke. Drugod se ministrski
sveti pred vsem pečajo za važnimi socialnimi in gos-
podarskimi vprašanji, pri nas pa »čika Ovač« v ministr-
skem svetu razpravlja o tem, kako bi se šanse radi-
kalcev pri volitvah dale izboljšati. Notranji minister
pridno odstavlja uradnike - demokrate, katerim se sedaj
prav pošteno povrača, in po Sloveniji premetava okrajne
glavarje iz enega kota v drugega (n. pr. iz Ljutomera
v Radovljico). V Makedonijo pa hoče poslati vse raz-
položljive orožnike, da bodo volitve — svobodne. Naš
denar gre nevezdržno navzdol in naš finančni minister
pravi, da je on odpovedal znano ameriško posojilo, v
inozemstvu pa pišejo listi, da je ameriška bančna družba
to storila, ker je Plavšič prvi obrok posojila zašpel-
liral v Curihi in naša država ni plačala obresti. Na vsak
način cela zadeva našega kredita na zunaj ne utriuje.
V Sloveniji se govori o koncentracijah in blokih. Naj-
večje skrbi dela koncentracija gospodu Kukovcu v Ma-
riboru. Dali so mu že zaradi njegovega tarnanja že ime
Kukoslav Vekovec. On koncentriira SKS, NSS, JDS,
Prekmursko verstveno stranko (po naše gospodarsko
stranko) in kar bi se še dalo. Vsi ti naj bi nesli g. Kukov-
ca v parlament. G. Lenard, veliki radikalec poziva v
desničarski blok in g. Niko Zupanič iz Gribelj, minister
brez ministrstva, pa hodi po Sloveniji z Diogenovo lučjo
— drugače dinarji iz radikalnega volivnega fonda, in
išče radikalec, ki bi pomagal pokopati naš jezik in našo
pisavo in vse kar je našega. To se pri nas dela v politiki.
Gospodarsko pa trpe celi sloji in cele pokrajine in v
družbi se širi razdor med posedujočimi in onimi, ki so
bosi, strgani in lačni. Po svetu pa vse govori in piše o
krizah.

Grčija se giblje v Trakiji. Pisalo se je že o prodi-
ranju grških čet. Da bo le prav prišlo Turkom in Rusom
je gotovo. Mohamedanski svet je sedaj ves vznemirljen.
Celo v Libiji se prav slabo godi Lahom.

Madžari se organizirajo po vzorcu italijanskih fa-
šistov baje z njih pomočjo. Listi so poročali pretekli te-
den o spopadih na romunsko madžarski meji. Mala an-
tanta se je posvetovala ter informirala o dogodkih ve-
liki, kakšni ukrepi bodo sledili vsemu temu, nam pokaže
bodočnost. Vedno z nova kje vsplamti. Pretekli teden
se je to zgodilo v Litvi oziroma pokrajini ob izlivu
Njemena v Vzhodno morje. To so Litvanci zasedli in
proglasili njeno pridružitev Litvi. Rešiti bodo morali to
zadevo veliki zavezniki, ki imajo malo pa važno deže-
lico zasedeno.

V ospredju zunanjih političnih dogodkov preteklega te-
dna pa stoji gospodarska in vojaška **zasedba ruhr-
skega ozemlja** po Francozih. Essen, največje že-
leznoindustrijsko središče Nemčije (Kruppove fabrike),
je v rokah Francozov. Francoski inženirji gospodarijo
z nemškimi premogom in ga pošiljajo v Italijo in Fran-
cijo. Oni nadzirajo delo po velikih tovarnah. V oporo
pa jim služi okoli 8000 francoskih vojakov, okupacijskih
čet, za katerimi stoje v ozadju pripravljeni še stotisoči.
Nemčija slovesno protestira. S Francijo, ki je v zbornici
izrekla vladi zaupanje (vlada je zaprla voditelje fran-
coskih komunistov), drži Belgija pa tudi Italija. Anglija
se je v reparacijski komisiji izrekla proti zasedbi, se je
ni udeležila ter razmišlja o odpoklicanju čet iz Porenja.
Anglija ima v Orientu polno posla in ji pač ni do novih
zapletljev. Bomo videli, kako se odloči. Tudi Amerika
gleda Francosko podvzetje po strani. V koncu koncev
bodo pač odločevale gospodarske koristi, pravica bo
pri tem kapitalističnem plesu stala v kotu. Delavstvu v
zasedenem ozemlju obeta francoska oblast, da se jim
bo sedaj bolje godilo, ker ne bodo tdirani od vednega
padanja nemške marke in dviganja cen.

V Italiji pričenjajo bolj kritično motriti delovanje
gospoda Mussolinija in njegove vlade. Lira je šla sicer
kvišku, pa to razmer v deželi ni izboljšalo. Slovenske
pokrajine so se morale udati v razkosanje na tri poli-
tično upravne dele. V Vidmu, Trstu in Pulju bodo naši
rojaki bili svoje narodnostne boje z laškim nasiljem.

Širite Pravico!!

Krvoses kapitalizem.

Tobačno delavstvo. Uprava monopola je ukrenila,
da se zvišajo dodatki za tobačno delavstvo od meseca
novembra 1922 l. za pet dinarjev dnevno. Vsled splošne
ureditve plač v celi državi se je zadeva zavlekla. Z
ozirom na ogromno podraženje tobačnih izdelkov je
ta povišica izpadla zelo slabo. Tudi poslovodje dobijo
za nazaj doplačila v znesku okoli 800 Din., vendar za-
deva še ni definitivno rešena.

Samostojna stranka trgovcev in obrtnikov se snu-
je v Vojvodini. »Deutsches Tagblatt« v Novemgradu po-
roča, da so se zastopniki trgovcev in obrtnikov obrnili
tako na radikalno, kakor tudi na demokratsko stranko
s prošnjo, da bi sprejela med kandidate tudi trgovce in
obrtne. Ker sta to odklonili obe stranki, so sklenili pri
bodočih volitvah samostojno nastopiti in bodo pričeli
po vsej vojvodini agitacijo.

Državne železnice bodo kmalu v redu, kakor se
vidi in še bolj čuti. Začelo se je štediti in sicer pri pro-
govnih delavcih. Toraj tam, kjer nič ni in kjer se naj-
manj plača. Na progah Ljubljana - Jesenice in Ljub-
ljana - Novomesto, je progovna uprava poslala na počit-
tek in lakoto precejšno število delavcev, katerih neka-
teri že služijo železnici 10—15 let. Vzrok: »nema pare«,
oziroma ni kredita, kar je eno. Vsak železniški in tudi
prožni uslužbenec, če se nahaja tudi v začasnem raz-
merju, si predstavlja pri železnici delo kot nekaj stalno
trajnega, in si zato tudi v tem smislu uredi svoje raz-
mere. Če se pomisli, da imajo ti ljudje družine, — neka-
teri celo številne, potem si more v teh lepih »časih«
vsakdo misliti, v kakem položaju se nahajajo. Toda že-
lezniški upravi je to vse eno. Ni pa vseeno javnosti,
ki vzdržuje železnice in ne more biti vse eno družbi,
katere člani trpe zaradi površnosti in nesmiselnosti raz-
nih in posebno železniških uprav pomanjkanje in lakoto.
Posl. Gostinčar je za te siromake storil na merodajnih
mestih potrebne korake. Ali bo kaj pomagalo, je vpra-
šanje. Eno pa je gotovo, da na ta način železniška upra-
va ne sme gospodariti, če hoče na železnica držati red,
promet in dobre proge. Sicer pa: Gospod usmili se nas!

Med brati in sestrami.

POTOVANJE V NEMČIJO.

Freiburg-Köln, v mesecu dec. 1922.

Po končani seji mednarodne zveze kršč. strokovnih
organizacij sem si ogledal tamošnjo strokovno organi-
zacijo in konsum.

Kartel za mesto ima združenih nekaj čez 6000 de-
lavcev. Vodi ga tov. Zoll, ki je obenem tajnik strokovne
organizacije poljedelskih delavcev za Badensko, katere
pa šteje v njegovem okolišu samem čez 15.000 članov.

Organizacija tako poljedelskih delavcev, kakor tu-
di industrijskih delavcev, odnosno njihove postojanke
v Freiburgu se zelo lepo razvijajo vse v najzornejšem
redu. Edino kar dela težkoče že v najoddaljenejši sku-
pini je to, ker denar zgublja na vrednosti in strokovne
organizacije padcu ne morejo več tako slediti z urav-
navo prispevnine, ker se plače vsaki teden spreminjajo.
Vendar pa pri aparatu in članski disciplini, ki vlada v
tamtakajšnjih organizacijah, tudi ta zapreka ne povzroča
velikih težkoč.

Isti dan še mi je razkazal tov. Zoll konsumno or-
ganizacijo. Konsumno društvo v Freiburgu je podruž-
nica konsumnega društva v Amsterdamu, je pa za svojo
pokrajino autonomno. Članov ima približno 15.000, ko-
likor jih ima tudi naše I. del. konsumno društvo v Ljub-
ljani. Razlika je v tem da je bolj izpopolnjeno in pa da
oskrbuje svoje člane samo z živili in s kurjavo. V to
svrhu ima lastno parno pekarno, mlekarno, druge po-
trebščine pa dobi od centrale iz Amsterdama. Centrala
ima lastne tovarne za konsumne potrebščine, kot vži-
galice, milo in druge reči.

Ker je Freiburg bolj manjše mesto, sem bil kmalu
gotov. Drugi dan dne 16. XII. 1922 sem nadaljeval po-
tovanje v Köln.

Vožnja iz Freiburga v Köln ni prav prijetna, po-
sebnost se onemu, ki je privajen le bolj planin, ker je
ves čas vožnje sama pusta ravnina. Dospel sem v Köln
zvečer ob 7. uri in se podal precej v poslopje, ki je last
strokovne organizacije.

Hiša se nahaja Venloerwall šte. 9, in je lepo, tri-
nadstropno poslopje, ki je uporabljeno celo za pisarne
in kartela, glavnega tajništva in raznih strok. Ker je bilo
že pozno, nisem dobil več tovarišev iz vodstva, pač pa
so bili še v pisarni razni uradniki, katerih eden me je
spremil v Rokodelski dom.

Rokodelski dom v Kölnu je popolnoma nekaj dru-
gega kot pri nas in je posvečen svojemu namenu, ka-
teremu tudi služi. V njem so prenočišča za rokodelske
pomočnike, ki iščejo dela in tudi za stalne člane. Poleg
tega je hotelski oddelek. Ima lastno kavarno, restavracijo
in kuhinjo, v kateri dobe potujoči rokodelski po-
močniki hrano po zelo zmerni ceni.

V domu se nahajajoči imajo za razvedrilo zadostno
poskrbljeno in sicer: biljardno sobo, šahistovsko sobo,
knjižnico, oder itd.

Vsa ureditev od suterena do podstrešja služi po-
polnoma namenu, ki si ga je zamislil ustanovitelj sve-
tovne organizacije rokodelskih pomočnikov Kolping.
V veži je informacijska pisarna, v kateri dobe člani
brezplačno informacije. Človek se nehoti spomni na
rokodelske domove, ki jih imamo v Sloveniji: kakšna
razlika. Ne da bi kdo mislil razliko v velikosti, ne, tem-
več v tem, kako služi namenu.

V nedeljo zopet ni bilo nič, ker so bili vsi na raznih
shodih in konferencah, radi tega sem moral čakati do
ponedeljka, kar je seveda precej včepnilo v moj žep, po-
sebnost še z ozirom na to, da se suče naša valuta kot
vrtavka.

Gustelj Cvikelj.

Dr. P. A. T.

Socializem in vera.

Vera v poštenost ljudi!

»Ljuba štokljia! Prinesi mi sestrico, da se bom imel
s kom igrati.« To otroško naivno prošnjo imenuje g.
Bernot »malikovanje«. (Soc. in vera str. 11) »Laž je in
greh, če govoriš otrokom, da si govoril s svetim Mi-
klavžem.« (Soc. in vera p. 16). Ravno taka laž, kakor
štoklja in Miklavž so Mojzesove zgodbe v sv. pismu.
(Ravnotam p. 17). Predvsem bi si tu dovolili opozoriti
g. Bernota na to, kaj je pravzaprav malikovanje. To je
namreč skazovanje božje časti kaki stvari. Za to, da kdo
malikuje, mora torej najprej vedeti, kaj je »božja čast«
in kaj je »stvar«. Otroci, ki veruje tisto o štoklji sigurno
ne ve tega in tudi nima nikdar namena malikovati. Če bi
ga kdo imel, bi ga imeli stariši. O nobenih katoliških sta-
riših bi si ne upal trditi, da vedoma uče otroka maliko-
vanja. Tisto o štoklji stariši pripovedujejo otrokom,
ker bi v tisti dobi, ko so najbolj radovedni, sigurno ne
razumeli poduka o spolnem občevanju, komaj namreč
vedo, da sta dva spola na svetu. Drugi vzrok temu je
pa naravna sramežljivost starišev, odkrivati otrokom to,
v čemer se ima človek najmanj v oblasti, kar ga seve
tudi najbolj ponižuje. Tega tudi noben otrok starišem
ne zameri, ker ko odraste, razume povest o štoklji in
tudi stariše. Tudi povesti o sv. Miklavžu bi si ne upal
z g. Bernotom imenovati laži, ampak le poezijo otroških
let, ob kateri uživajo otroci in stariši in navzlic nevar-
nosti, ki jo vidi v tem g. Bernot, bi je jaz ne maral vzeti
ne enim ne drugim. Vsaj itak življenje samo le prekmalu
mladega človeka privede iz kraljestva pravljic v trdo
vsakdanjost. Kdo ne ve, da ni noben drugi, kot ravno
nedolžni otrok in njegova živa domišljija dovzetna za
basni in pravljice. Naj - li vse te »laži«, kakor bi jim mo-
rali reči po mnenju g. Bernota, odpravimo? Ne, kajti res
škoda bi jih bilo, saj tvori kraljestvo pravljic eno naj-
lepših predprav otroka. Tako n. pr. o sv. Miklavžu
uživa otroci, ki radovedno in radostno pričakuje darov,
in uživajo stariši, ki to nestrpnost opazujejo in vzbujajo
spomine na lastna, žal prezgodaj minula — srečna
otroška leta. Pa pustimo to. Oglejmo si glavno težavo,
ki jo čuti pri tem g. Bernot, namreč, da otroci, ki so
verjeli pravljico o sv. Miklavžu, zgube strah pred lažjo
in tudi verovati več ne morejo nikomur. Morda je na ta
način zgubil vero g. Bernot — o čemer pa nisem trdno
prepričan — drugi pa, ki nekoliko mislijo, jo ne zgube.
Velik je namreč razloček med

vero otrok in vero odraslih.

Otroci veruje materi, veruje očetu, veruje katehetu,
veruje z eno besedo vsakemu človeku brez vsakega
preiskovanja, ali je stvar, ki se mu pripoveduje možna
ali ne. Pojem laži — kamor pa ne spadajo pravljice in
basni — mu je povsem neznan. Kako odkritosrčen je
otrok, nam kaže znana krilatica: Enfant terrible, ki je
nastala ravno vsled neoporečne otroške odkritosrčnosti.
Vse drugače je to pri odraslem človeku. Polagoma nam-
reč spozna, kaj je laž, spozna tudi, da je laži silno veliko
na svetu ter postane nekako nezaupljiv in ne veruje
vsega kar slepo, kakor otroci. To je čisto naraven in
resničen pojav, ki ga opazujemo pri vsakem človeku, ki
misi, in v tem oziru moramo dati prav g. Bernotu. Na-
ravno je, da postane človek tudi do vere nezaupljiv,
zlasti če vidi, da eden ali drugi duhovnik drugače živi
in drugače uči. Toda pri tej presoji, kaj je resnica in kaj
ni, je treba ravnati previdno. Nikdar ne smemo, tako
kakor to dela g. Bernot, »das Kind mit dem Bade aus-
schütten« (otroka s kopeljo vred stresti iz banje). Ako ne
moreš več verovati kakor otroci veruje očetu, materi,
katehetu, tedaj je tvoja d o l ž n o s t, da iščeš, kje je res-
nica.

»Če ti pride na misel,« — te besede Tolstojevе ve-
ljajo g. Bernotu in vsem njemu podobnim dvomljivcem
o Bogu in verskih resnicah — če ti pride na misel, da je
vse kar si mislil o Bogu pogrešeno in zmotno in da Boga
ni, tedaj se nikar nad tem ne čudi. Vsakemu se tako
godi. Samo nikar ne misli, da prihaja tvoja nevera od-
tod, ker Boga ni. Če namreč ne moreš več verovati v
Boga, v katerega si preje veroval, prihaja to odtod, ker
je bilo v tvoji veri nekaj pogrešenega, in ti se moraš
potruditi, da bolje razumeš to, kar imenuješ Boga. Če
divjak neha verovati v svojega lesenega boga, to še ne
pomeni, da Boga ni, ampak le, da ni iz lesa. In k temu
bi jaz še dostavil: Če ne moreš več verovati kot otroci
brez preiskovanja, to še ni dokaz, da vere ni, ali da ni
resnična, ampak le, da moraš iskati svoji veri druge te-
melje, namreč dokaze, ki jih kot otroci nisi mogel razu-
meti. Tvoja vera namreč mora biti p a m e t n a, nobene
verske resnice ti ni treba verovati, ako nasprotuje le
enemu resničnemu rezultatu moderne znanosti. Seveda
pa mora biti ta rezultat dokazan. O dokazih za posa-
mezne verske resnice se lahko podučiš sam, ali vprašaš
tistega, ki je to stvar sam študiral. Iznebiti se je seve
treba predsodka, da v verskih stvarih lahko govori
vsak, če jih je študiral ali ne. Žalostno dejstvo je nam-
reč, da so mnogi bolj skrbni za čevlje in obleko, kakor
za svoje svetovno naziranje. Medtem, ko mnogi čevlje
zaupajo le izučnemu čevljarju, obleko le izučnemu
krojaču, svojo tožbo le izučnemu pravniku, so pa glede
svojega verskega prepričanja zadovoljni z vsakim suš-
marjem, samo, da ima drznost govoriti o verskih rečeh.
če je pa o njih podučen ali ne, to jim je postranska stvar.

Vera v poštenost ljudi.

Za nas, ki ne živimo v dobi ustanovitelja naše
vere je vera v poštenost ljudi temelj vere. Kristus je učil
lep nauk, toda če ga je res on učil, nam sporočajo apo-
stoli — ljudje. Kristus je bil Bog - človek, ter je potrdil
svoje poslanstvo s čudeži, kar nam sporočajo zopet apo-
stoli - ljudje. Kristus je ustanovil svojo cerkev, toda —

vse spoštovanje pred izreki in napovedmi Kristovimi, tudi o tem, je - li so papeži nasledniki Kristovi nam sporočajo ljudje. Tako vidimo, da smo glede temeljev naše vere v resnici navezani na ljudi. Toda ljudje lažejo. Tudi Mojzes je lagal. Hotel je odvrniti Jude od grdega in neumnega malikovanja. Sama na sebi ta laž Mojzesa ni tako grda, pravi g. Bernot, ker je bil namen dober (Soc. in vera p. 17). Tako pridemo do temeljnega vprašanja, ali se je sploh možno zanesti na odkritosrčnost in resničnost ljudi. Na to moramo odgovoriti z odločnim da. Naš odgovor temelji v človeški naravi sami. Vsak človek že po svoji naravi hrepeni resnico zvedeti, zlasti če od nje kaj upa ali se boji in se to zgodi lahko brez posebnega truda. Laž je namreč že po svoji naravi človeku ostudna in nihče se ne laže brez vzroka, zaradi laži same na sebi. Gotovo pa je, da je poštenost nekaterih ljudi iz njihove stalne navade tako jasna, da se vsakomur laž iz njihovih ust v resni stvari zdi nekaj smešnega, da celo naravnost krivična. Iz okoliščin je tudi lahko jasno, da bi mu laž ne prinesla nobene koristi, zlasti če govori o stvareh, ki jih tudi drugi lahko spoznajo, in ki bi laž takoj odkrili. V takem slučaju se v resnih zadevah noben človek zdrave pameti ne laže. Toliko manj se nam je take laži bati, če od svojega pričevanja nima ne samo nobene koristi ampak le sramoto, preganjanje in celo smrt. Na veri v poštenost ljudi so nadalje zgrajene tudi vse vede brez izjeme. Četudi n. pr. rezultate matematike in naravoslovja lahko spoznamo sami neposredno z lastnim razumom vendar se z ozirom na to, da je med tisoči ljudi komaj enemu mogoče študirati vse to na podlagi lastnega opazovanja, se mora večina ljudi tudi v teh rečeh zanesti na poštenost ljudi - učenjakov. Brez te vere v poštenost ljudi je vsako družabno življenje med ljudmi izključeno. Če bi se namreč ne zanesel na poštenost ljudi, ne smeš verovati, da je svet pred teboj eksistiral, da je kak kraj ali mesto na svetu, če nisi bil slučajno sam tam, ne smeš verovati, da je ta tvoj oče in ona tvoja mati; z eno besedo ničesar ne smeš verovati. S tem bi bilo pa vse socialno življenje uničeno. In res je g. Bernot skoro da prišel dotega zaključka. Kajti po njegovem mnenju se je lagal Mojzes (Soc. in vera str. 16) lažejo duhovniki (str. 14.) lažejo gostilničarji (str. 16). Izvzeti so od te splošne laži samo policaji — kontrolni organi, ki bodo v

bodoči Bernotovi državi pazili na poštenost judi in pa g. Bernot sam, ki v uvodu svoj spis imenuje molitvenik, ki mu gre brezpogojno vera. Če bi bil g. Bernot dosleden, bi moral povedati, da se enako; kakor drugi ljudje, lažko laže tudi on in njegovi bodoči policaji, ker so tudi ljudje. Tudi mi smo sicer mnenja, da se je morda lagal Mojzes, da se morda lažejo duhovniki, da se lahko laže g. Bernot, da se bodo morda lagali celo njegovi bodoči policaji, toda tega si ne upamo trditi naravnost, kakor to dela g. Bernot, ker smo mnenja, da je vsako trditev treba, če kdo o kom trdi, da se laže, tudi to trditev dokazati. In nato je pozabil g. Bernot. Edini dokaz, ki ga prinaša za dokaz Mojzesove laži je zgodovina premoga, ki dokazuje ravno nasprotno, kar hoče g. Bernot dokazati, kakor sem to že povedal lansko leto v Cvetju z vrhov sv. Frančiška. (str. 109 nsl.) Za to, kakor tudi za vse druge trditve, ki jih g. Bernot niti resno dokazati ni skušal, nam je g. pisatelj dolžan dokazov. Lahko je trditi, da je sneg črn, toda to dokazati je umetnost. In šele tedaj, ko se bo g. Bernot tega naučil, naj se loti pisati knjige, kakor je »Socializem in vera.«

Ženski vestnik.

Dekliška zveza v Belgradu. Na izpodbudo duhovnega svetnika g. Janeza Kalana, ki je sredi oktobra obiskal belgrajske Slovence, se je ustanovila v Belgradu »Dekliška zveza«. Veliko večino članic tvorijo služkinje in zato je društvo v prvi vrsti namenjeno njim. Glavni namen društva je, da obvaruje dekleta pokvarjenosti in jih navaja k poštenemu krščanskemu življenju. Ako pomislimo, da je samo v preteklem letu okrog 30 slovenskih služkinj zašlo na kriva pota in padlo vsled tega v ajvečo bedo, bo vsakemu jasno, da je tu najnevarnejša rana naših deklet. Drugi namen našega društva je skrb za pošteno zabavo. Mnogo deklet je, ki že več mesecev ni slišalo slovenske govornice in so prav vesele, ko pridejo med nas in najdejo tukaj morda celo svoje ožje rojakinje. Ko pa zadonijo lepe slovenske pesmi, tedaj marsikatera pozabi na svoje trpljenje. Za maloštevilno knjige se kar trgamo, tako jih z veseljem čitamo. Več jih je tudi našemu društvu hvaležnih, ker jim je preskrbelo dobro službo v poštenu družini. Sestanek imamo vsako drugo

nedeljo, če ne pride kaka ovira vmes. Dvorana na Kosovski 37 služi za zbirališče petim kat. društvom v Belgradu. In tako si moramo ta prostor deliti z njimi. Članice je nad 40. Čeravno je vseh naših slovenskih služkinj v Belgradu nad 300, vendar nam to ne jemlje poguma. Ker ni v Belgradu katoliškega časopisa, jih velika večina niti ne ve, za nas pa tudi ne za našo veliko premajhno cerkvico v Krunski ulici, kjer bi jih mogle najti. Nekaj pa je takih služb, da dekleta po več mesecev niso nikdar proste. Ni pa malo tudi takih, ki za našo pošteno družbo niti ne marajo. Pri vsakem sestanku imamo predavanje, deklamacije in petje. Da društvo uspeva, gre zasluga v prvi vrsti gospej Š., ki z veseljem pride vsako nedeljo med nas uči petja in nam gre v vsakem oziru na roko. Čeravno spada med najmenitnejše kroge. Ona je tudi največ žrtvovala za naš Miklavžev večer, katerega so posetili tudi nekateri poslanci Jug. kluba. Dal Bog, da bi čim preje zakraljevala v Belgradu nova kat. cerkev — in poleg nje katoliški dom!

Socialna slička. Kaj takega še nisem kmalu doživel: mlado dekle z dežele v petnajstem letu so poslali njeni starši z dežele v Ljubljano v V. razred, ker je bilo dobre glave. Stanovanje so ji dobili v — neki ljubljanski gostilni. Učilo se je dekle pridno, toda tam je stanovala tudi neki ruski akademik in postala sta predobra prijateljca. Kar so domači ugotovili, da je dekle kradlo. In lagalo je, kar je moglo. Ugotovili so, da je veliko reči pokradlo in zdravnik je ugotovil, da je mlado, še ne 15 letno dekle obolelo na strašni, beli bolezni.

Inserirajte v »PRAVICO«!

Kavarna »Central« LJUBLJANA, Sv. Petra nasip, poleg zmajevega mostu
se priporoča cenjenemu občinstvu za mnogobrojen obisk.
Štefan Mikolič, kavarar.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“

mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za l. 1923 znaša: za Jugoslavo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna šte. stane 5 D.

Dobi se še tudi celoten l. letnik za ceno 30 D.

Naroča se pri upravi »Socialne Misli«, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportažni oddelček, Poljanski nasip 2.

SVINJSKE KOŽE! - SVINJSKE KOŽE!

TOVARNA USNJA „INDUS“ d. d.

kupuje po najvišjih cenah

Ia, to so na čisto izdelane svinjske kože brez lukenj in zarezkov po	35 kron kilo
Ila, to so zrezane in slabo izdelane svinjske kože po	18 kron kilo
Od hrvaških in ogrskih prašičev po	12 kron kilo

Kože prevzemamo v znanem skladišču

KARL POLLAK, Ljubljana, Dunajska cesta št. 23

Najboljše in najtrpežnejše blago kupite pri

OBLAČILNICI ZA SLOVENIJO R. Z. Z O. Z. V LJUBLJANI

Oglejte si njene zaloge!

PRODAJALNE NA DROBNO

so v Stritarjevi ul. št. 5 in v hiši »Gospodarske Zveze« na Dunajski cesti.

GLAVNO SKLADIŠČE

je v Ljubljani v »Kresiji«, Lingarjeva ulica šte. 1, I. nadstr.

Podružnica v Somboru (Bačka), Aleksandrova ulica št. 11.

I. delavsko konsumno društvo v Ljubljani

ima bogato izbero manufakture, češke lončene posode, klobuke, vsakovrstno špecerijsko blago, v zadružni kleti na Kongresnem trgu šte. 2 dobro vino po nizki ceni.

Hranilne vloge članov obrestuje po 5%. Člani dobe 3% blagovni popust.

Pristopnina 10 kron, delež 100 kron.

Prijave sprejema pisarna na Kongresnem trgu št. 2 in vse zadružne prodajalne.

V Vašem interesu je, da postanete član, članica naše zadrage!